

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ПЕДАГОГІЧНИХ НАУК УКРАЇНИ
ДЗВО «УНІВЕРСИТЕТ МЕНЕДЖМЕНТУ ОСВІТИ»**

**НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ МЕНЕДЖМЕНТУ ТА ПСИХОЛОГІЇ
Кафедра публічного управління і проектного менеджменту**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Вченою радою ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

10 вересня 2020 року, протокол № 7

Резолюція Вченої ради ННІМП ДЗВО

«Університет менеджменту освіти»

О. В. Алейнікова

**ФОРМУВАННЯ І РЕАЛІЗАЦІЯ ПУБЛІЧНОЇ
ПОЛІТИКИ**

**РОБОЧА ПРОГРАМА
навчальної дисципліни**

(дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти)

Рівень вищої освіти:

- другий (магістерський)
- третій (освітньо-науковий)

Галузь знань: без обмежень

Спеціальність: без обмежень

Освітньо-наукова програма: без обмежень

Київ

Робоча програма навчальної дисципліни **«Формування і реалізація публічної політики»** дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти складена відповідно до навчальних планів освітньо-наукових / освітньо-професійних програм Навчально-наукового інституту менеджменту та психології ДЗВО «Університет менеджменту освіти».

Автор-укладач робочої програми

Н. Г. Діденко, доктор наук з державного управління, професор, професор кафедри публічного управління і проектного менеджменту

Розглянуто і схвалено на засіданні кафедри
публічного управління і проектного менеджменту
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 01 від 09 вересня 2020 р.)

Затверджено Вченою радою
Навчально-наукового інституту менеджменту та психології
ДЗВО «Університет менеджменту освіти»
(протокол № 7 від 10 вересня 2020 р.)

©Діденко Н.Г., 2020 р.

© ДЗВО «УМО», 2020 рік

1. ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність, спеціалізація, освітній ступінь	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів відповідно до ECTS –3	Галузь знань: без обмежень Спеціальність: без обмежень Освітньо-наукова програма: без обмежень	заочна форма навчання
		Навчальна дисципліна вільного вибору здобувачів вищої освіти
		Рік підготовки
		2
Загальна кількість годин – 90	Рівень вищої освіти: • другий (магістерський) • третій (освітньо-науковий)	Семестр
		3
		Лекції
		10
		Семінари, практичні
		20
		Самостійна робота
		60
		Форма контролю залік

2. МЕТА ТА ЗАВДАННЯ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ.

Метою навчальної дисципліни є отримання здобувачами вищої освіти системних знань з питань формування та реалізації публічної політики, розвиток здатності розв'язувати складні задачі і проблеми, що виникають під час вироблення та реалізації публічної політики, формування уміння розробляти аналітичні документи для прийняття політичних і управлінських рішень.

Основними завданнями вивчення дисципліни є:

набуття здобувачами вищої освіти теоретичних знань з питань аналізу та формування публічної політики, реалізації публічної політики в Україні та світі, специфіки та перспектив реалізації української моделі публічної політики;

формування уміння використовувати теоретичний інструментарій для практичного аналізу політики;

отримання навичок експертно-аналітичної діяльності і прогнозування в процесі прийняття стратегічних рішень та їх впровадження;

набуття знань та навичок щодо організації моніторингу й оцінювання здійснюваної політики та підготовки відповідних аналітичних документів.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають загальних компетентностей та soft skills:

Аналіз та синтез Здатність до формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору.

Креативність. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання.

Здатність логічно і критично мислити. Здатність розв'язувати значущі проблеми у сфері управління..

Співпраця в команді задля досягнення спільної мети. Здатність налагоджувати навчально-наукову і міжособистісну взаємодію, співробітництво

Презентаційні навички. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі здатні набути певних фахових компетентностей, що стосуються здатності до оволодіння та розвитку методології наукової, педагогічної та управлінської діяльності; здатності планувати й організовувати роботу дослідницьких колективів з вирішення наукових і науково-освітніх завдань; здатності до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення складних управлінських і соціальних проблем та вдосконалення публічного управління та адміністрування в умовах змін.

Основними організаційними формами вивчення навчальної дисципліни є: лекції, практичні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи.

В результаті вивчення навчальної дисципліни студенти набувають загальних компетентностей та soft skills:

Аналіз та синтез Здатність до формування системного наукового світогляду, загального культурного кругозору.

Креативність. Здатність переосмислювати наявне та створювати нове цілісне знання.

Здатність логічно і критично мислити. Здатність розв'язувати значущі проблеми у сфері управління..

Співпраця в команді задля досягнення спільної мети. Здатність налагоджувати навчально-наукову і міжособистісну взаємодію, співробітництво

Презентаційні навички. Здатність презентувати результати досліджень на всіх рівнях.

В процесі вивчення навчальної дисципліни здобувачі здатні набути певних фахових компетентностей, що стосуються здатності до оволодіння та розвитку методології управлінської діяльності; здатності науково обґрунтовувати, розробляти та здійснювати експертизу нормативно-правових актів, аналітичних довідок, пропозицій, доповідей; здатності визначати, науково обґрунтовувати та критично оцінювати стратегічні напрями

розвитку на загальнодержавному, регіональному, місцевому та на рівні організації; здатності до розробки науково обґрунтованих рекомендацій щодо вирішення складних управлінських і соціальних проблем та вдосконалення публічного управління та адміністрування в умовах змін.

Основними організаційними формами вивчення навчальної дисципліни є: лекції, практичні заняття, самостійна робота, виконання індивідуальних завдань, контрольні заходи.

3. СТРУКТУРА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Назва теми	Кількість годин			
	всього	лекцій	практ.	СР
Модуль 1. Поняття аналізу та формування публічної політики				
Тема 1. Поняття, напрями, суб'єкти та інститути публічної політики	12	2	2	8
Тема 2. Основні підходи і теорії аналізу публічної політики	12	2	2	8
Тема 3. Принципи і методи публічної політики.	10		2	8
Тема 4. Цикл вироблення та ресурси публічної політики	12	2	2	8
Модуль 2. Етапи аналізу та формування публічної політики				
Тема 5. Визначення проблем публічної політики, їх зв'язку з суспільними проблемами і конфліктами.	12		4	8
Тема 6. Стратегічне планування та прогнозування при формуванні публічної політики	12	2	2	8
Тема 7. Середовище вироблення публічної політики	12	2	2	8
Тема 8. Основні принципи підготовки, написання і презентації аналітичних документів	10		4	6
Разом	90	10	20	60

4. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Навчальний матеріал дисципліни структурований за модульним принципом і складається з 2 модулів та наступних тем:

Модуль 1. Поняття аналізу та формування публічної політики

Тема 1. Поняття, напрями, суб'єкти та інститути публічної політики

Сутність категорії «публічна політика», теорії та концепції публічної політики. Складові елементи публічної політики. Аналітичне визначення публічної політики.

Моделі аналізу публічної політики: раціональна, інституційна, функціональна, інкрементальна, модель процесу. Особливості застосування кожної моделі при аналізі публічної політики.

Суб'єкти та інститути процесу публічної політики.

Тема 2. Основні підходи і теорії аналізу публічної політики

Різноманіття аналітичних підходів до дослідження публічної політики: менеджеріальний, нормативний, політичний тощо. Форми аналізу публічної політики: перспективний, ретроспективний, інтегративний.

Аналіз публічної політики, який базується на теорії держави. Аналіз публічної політики як пояснення функціонування публічної діяльності. Аналіз публічної політики як оцінка наслідків публічної діяльності. Аналіз публічної політики як «науки дії».

Аналіз процесу публічної політики: конфлікти, реформи, демократизація, децентралізація.

Компаративний аналіз публічної політики.

Тема 3. Принципи і методи аналізу публічної політики

Принципи аналізу публічної політики. Політичний та економічний аналіз публічної політики. Кількісні та якісні методи дослідження публічної політики.

Стратегічний та робочі плани дослідження. Етапи підготовки дослідження. Узгодження організаційних питань. Підготовка первинної інформації. Аналіз результатів дослідження. Формулювання висновків і рекомендацій. Вироблення рекомендацій замовникам аналізу публічної політики. Вибір найоптимальніших альтернатив.

Тема 4. Цикл вироблення та ресурси публічної політики

Політичні події та ситуації як вихідні об'єкти політичного аналізу. Пошук проблеми - Формування порядку денного на практиці - Фільтрація проблеми - Визначення проблеми. Формулювання проблеми. Вибір і обґрунтування цілей, завдань й обмежень у політичному аналізі.

Роль моделювання в процесі прийняття рішення. Місія, цілі та цільові пріоритети. Кінцевий результат майбутніх дій. Предмет задоволення потреби в здійсненні дій. Цінності предмета потреби. Зворотній зв'язок. Термін виконання. Умови виконання поставленого завдання.

«Дерево рішень». Оцінювання альтернативи. Процедури. Погодження. Резерв часу. Інформаційне забезпечення процесу прийняття рішення.

Роль ресурсів публічної політики. Огляд ресурсів публічної політики. Право або «правовий ресурс». Штат або «людський ресурс». Кошти або «монетарний ресурс». Інформація або «когнітивний ресурс». Організація або «ресурс взаємодії». Консенсус або «ресурс довіри». Час або «часовий ресурс». Інфраструктура або «майновий ресурс». Політична підтримка або «ресурс більшості». Сила або «силовий примус».

Менеджмент (розподіл) ресурсів. Від управління ресурсами до менеджменту публічної політики.

Модуль 2. Етапи аналізу та формування публічної політики

Тема 5. Визначення проблем публічної політики, їх зв'язку з суспільними проблемами і конфліктами

Особливості аналізу окремих етапів розробки і здійснення політики за моделлю процесу. Політичний аналіз формування порядку денного публічної політики.

Аналіз альтернатив політики й критерії їх оцінки. Міркування раціональності при формуванні й виборі конкретних альтернатив. Визначення цілей та пріоритетів політики; підходи до встановлення та визначення пріоритетності цілей; аналіз варіантів політики; аналіз розв'язання проблеми; моделі вибору варіантів та альтернатив політики; розробка рекомендацій для політики. Моделювання політичних подій і ситуацій.

Аналіз витрат і вигод політики; знаряддя і засоби політики; критерії вибору знарядь політики; політичні стратегії на різних рівнях політики; класифікація засобів політики.

Тема 6. Стратегічне планування та прогнозування при формуванні публічної політики

Основні принципи і підходи до розробки стратегічних планів розвитку державних установ. Наукові засади експертно-аналітичної діяльності та прогнозування в публічній політиці та політичному управлінні.

Прогнозування публічних політичних рішень. Підхід до прогнозування з позицій аналізу політики. Проблеми прогнозування. Види прогнозування: екстраполяція, судженнєві методи, методи моделювання, морфологічний аналіз. Політична роль прогнозування. Прогнозування і планування політики.

Сутність політичного консалтингу та його роль в процесі прийняття публічних політичних рішень. Проектування публічних політичних рішень.

Тема 7. Середовище вироблення публічної політики

Вплив середовища на результати і наслідки публічної політики. Складники середовища – соціальне, фізичне, політичне, економічне.

Учасники вироблення політики – виробники політики, аналітики, стейкхолдери.

Доступ до публічної інформації. Передумови побудови діалогу уряд – громадянське суспільство. Аналіз стейкхолдерів та консультації з громадськістю у виробленні публічної політики. Основні методи проведення консультацій. Головні принципи залучення громадян до вироблення державної політики. Процес організації та проведення консультацій. Зворотний зв'язок. Оцінка. Принципи та стандарти консультацій у країнах ЄС.

Проведення громадської експертизи та громадського моніторингу. Консультативно-дорадчі органи за участі ОГС.

Професійні групи, що претендують на експертне знання. Експерти і політична полеміка. Професійний дискурс. «Мозкові» центри та дослідницькі організації. Ідеї і лідери.

Нові підходи до аналізу порядку денного й формування публічної політики: мережі та спільноти, потік проблем, «коаліція захисників».

Аналіз варіантів. Методи операційного дослідження й аналізу рішень. Економічний, фінансовий та бюджетний види аналізу. Інформування клієнта про варіанти

Тема 8. Основні принципи підготовки, написання і презентації аналітичних документів

Роль аналітичного документа в процесі вироблення публічної політики. Основні види аналітичних документів: для зовнішнього використання (заяви, концепції, політики, зелені і білі книги), для внутрішнього використання (доповідна записка, аналітична записка). Структура аналітичного документа.

Етапи підготовки аналітичних документів.

Основні принципи презентації аналітичних документів.

Аналітична записка.

5. ЗАВДАННЯ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ

№	Назва теми	Зміст	К-ть годин
1	Тема 1. Поняття, напрями, суб'єкти та інститути публічної політики	1, Визначити сутність категорії «публічна політика». 2. Проаналізувати теорії та концепції публічної політики. 3. Охарактеризувати моделі публічної політики: раціональна, інституційна, функціональна, інкрементальна, модель процесу. 4. Охарактеризувати суб'єкти та інститути процесу публічної політики.	8
2	Тема 2. Основні підходи і теорії аналізу публічної політики	1.Проаналізувати менеджеріальний, нормативний і політичний підходи до аналізу політики. 2. Розглянути процес публічної політики: конфлікти, реформи, демократизація, децентралізація. 3.Проаналізувати вибір найоптимальніших альтернатив, компаративний аналіз публічної політики.	8
3	Тема 3. Принципи і методи публічної	1.Розглянути принципи і методи аналізу публічної політики.	8

	політики.	2.Проаналізувати етапи підготовки дослідження. 3.Розглянути узгодження організаційних питань, первинної інформації, результатів дослідження, формулювання висновків і рекомендацій.	
4	Тема 4. Цикл вироблення та ресурси публічної політики	1.Розглянути політичні події та ситуації як вихідні об'єкти політичного аналізу. 2.Проаналізувати інформаційне забезпечення процесу прийняття рішення. 3. Розглянути роль ресурсів публічної політики та менеджмент (розподіл) ресурсів.	8
5	Тема 5. Визначення проблем публічної політики, їх зв'язку з суспільними проблемами і конфліктами.	1.Проаналізувати особливості аналізу окремих етапів розробки і здійснення політики за моделлю процесу. 2. Розглянути моделювання політичних подій і ситуацій. 3.Розглянути аналіз витрат і вигод політики; знаряддя і засоби політики; критерії вибору знарядь політики; політичні стратегії на різних рівнях політики; класифікація засобів політики.	8
6	Тема 6. Стратегічне планування та прогнозування при формуванні публічної політики	1.Розглянути наукові засади експертно-аналітичної діяльності та прогнозування в публічній політиці та політичному управлінні. 2. Проаналізувати сутність політичного консалтингу та його роль в процесі прийняття публічних політичних рішень. 3. Розглянути проектування публічних політичних рішень. 4. Проаналізувати поняття прогнозу та прогнозування; значення прогнозування для вироблення і реалізації політики; види прогнозування; політична роль прогнозування; методи збору	8

		і обробки інформації.	
7	Тема 7. Середовище вироблення публічної політики	1. Проаналізувати принципи залучення громадян до вироблення державної політики 2. Розглянути методи та форми консультування й активного залучення громадян, принципи та стандарти консультацій у країнах ЄС. 3. Розглянути проведення громадської експертизи та громадського моніторингу. 4. Розглянути нові підходи до аналізу порядку денного й формування публічної політики: мережі та спільноти, потік проблем, «коаліція захисників».	8
8	Тема 8. Основні принципи підготовки, написання і презентації аналітичних документів	1. Розглянути роль аналітичного документа в процесі вироблення публічної політики. 2. Вивчити основні види аналітичних документів, структуру аналітичного документу, етапи підготовки аналітичних документів. 3. Засвоїти основні принципи презентації аналітичних документів. 4. Підготувати аналітичну записку на актуальну тему з публічного управління.	4
	Разом		60

6. ІНДИВІДУАЛЬНІ ЗАВДАННЯ

Підготувати аналітичну записку з рекомендаціями органу влади щодо вирішення певної суспільної проблеми.

Аналітична записка є індивідуальною працею, спрямована на вирішення конкретної суспільної проблеми, ґрунтується на процесі і містить всі етапи аналізу політики (див. «Рекомендації з виконання індивідуального завдання «Аналітична записка»»).

Аналітична записка подається у друкованому вигляді. Обсяг аналітичної записки – до 10 сторінок. У разі необхідності до основного тексту можна долучити додатки.

Орієнтовні теми індивідуального завдання:

1. Аналіз відповідності організації місцевого самоврядування в Україні Європейській хартії місцевого самоврядування.
2. Адаптація європейського досвіду реалізації форм партисипативної демократії на місцевому рівні.
3. Бюджетно-податкове регулювання розвитку територіальних громад.
4. Державно-приватне партнерство у реалізації економічного та соціально-культурного розвитку територіальних громад.
5. Державна політика щодо виховання культури здоров'я.
6. Державна політика щодо пропагування національної культури та мови.
7. Державна політика зміцнення української національної ідентичності.
8. Діагностування кризових ситуацій на регіональному рівні.
9. Забезпечення якості надання публічних послуг у територіальних громадах.
10. Інноваційні форми демократії участі громадян в публічному управлінні.
11. Комунікативна політика держави в контексті посилення суспільного впливу.
12. Механізми стимулювання економічного розвитку регіонів України.
13. Механізми впровадження контролінгу в діяльність органів публічної влади.
14. Механізми публічного управління розвитком соціальної інфраструктури регіонів (або областей, районів, громад).
15. Механізми формування і застосування організаційних інновацій в діяльності органів місцевого самоврядування.
16. Механізми надання електронних адміністративних послуг на місцевому рівні.
17. Механізми публічної політики протидії бідності в Україні.
18. Формування та використання механізмів партнерства у сфері реалізації проектів місцевого розвитку.
19. Формування механізмів антикризового управління на регіональному (місцевому) рівні.
20. Формування організаційної культури в органах місцевого самоврядування.

7. МЕТОДИ НАВЧАННЯ

на лекціях чітко та зрозуміло структурується матеріал; зосереджується увага на проблемних питаннях; наводяться конкретні приклади практичного застосування отриманих знань; використовуються наочні матеріали, схеми,

таблиці, моделі, графіки; використовуються технічні засоби навчання: мультимедійний проектор, слайди тощо;

на практичних заняттях запроваджуються різні навчальні технології: семінар-розгорнута бесіда, обговорення проблем, дискусії; презентації; банки візуального супроводження; письмовий контроль знань; індивідуальне та групове опитування; перехресна перевірка завдань з наступною аргументацією виставленої оцінки тощо.

самостійне навчання реалізується у підготовці до практичних занять, у виконанні індивідуальних творчих завдань, у роботі з підготовки мультимедійних презентацій, що будуть проаналізовані, обговорені та оцінені в академічних групах. Під час підготовки до занять здобувачі вищої освіти розвиватимуть навички самостійного навчання, критичного аналізу наукової літератури та інформаційних матеріалів, синтезу та аналітичного мислення.

8. МЕТОДИ КОНТРОЛЮ

Поточний контроль: опитування під час практичних занять, оцінка якості доповідей, співдоповідей та рефератів, оцінка виконання проектних завдань, виконання і захист ІНДЗ.

Підсумковий контроль – залік.

Розподіл балів для оцінювання результатів навчання

Поточне оцінювання, самостійна робота								ІЗ	Сума
T1	T2	T3	T4	T5	T6	T7	T8		
10	10	10	10	10	10	10	10	20	100

Якість засвоєння змістових модулів оцінюється за бально-рейтинговою шкалою (національною і шкалою ECTS).

Шкала оцінювання

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка за національною шкалою	
	для екзамену, курсової роботи, практики	для заліку
90-100	відмінно	Зараховано
74-89	Добре	
60-73	задовільно	
1-59	незадовільно	не зараховано

Перелік питань для підсумкового контролю знань:

1. Менеджеріальний, нормативний і політичний підходи до аналізу політики.
2. Принципи і методи аналізу публічної політики.
3. Кількісні та якісні методи дослідження публічної політики.
4. Роль моделювання в процесі прийняття рішення.
5. Інформаційне забезпечення процесу прийняття рішення.
6. Організація процесу виконання рішень.

7. Огляд ресурсів публічної політики: правовий, людський ресурс, кошти, інформація, ресурс взаємодії, ресурс довіри, часовий ресурс, інфраструктура, політична підтримка, силовий примус.

8. Політичний аналіз формування порядку денного публічної політики.

9. Аналіз альтернатив політики й критерії їх оцінки. Міркування раціональності при формуванні й виборі конкретних альтернатив.

10. Аналіз витрат і вигод політики; знаряддя і засоби політики; критерії вибору знарядь політики; політичні стратегії на різних рівнях політики; класифікація засобів політики.

11. Наукові засади експертно-аналітичної діяльності та прогнозування в публічній політиці та політичному управлінні.

12. Прогнозування публічних політичних рішень.

13. Сутність політичного консалтингу та його роль в процесі прийняття публічних політичних рішень.

14. Проектування публічних політичних рішень.

15. Поняття прогнозу та прогнозування; значення прогнозування для вироблення і реалізації політики; види прогнозування; політична роль прогнозування; методи збору і обробки інформації.

16. Доступ до публічної інформації. Передумови побудови діалогу уряд – громадянське суспільство.

17. Методи та форми консультування й активного залучення громадян.

18. Проведення громадської експертизи та громадського моніторингу. Консультативно-дорадчі органи за участі ОГС . .

19. Професійні групи, що претендують на експертне знання. Мозкові центри та дослідницькі організації.

20. Роль аналітичного документа в процесі вироблення публічної політики. Основні види аналітичних документів.

21. Структура аналітичного документу. Етапи підготовки аналітичних документів.

22. Основні принципи презентації аналітичних документів. Аналітична записка.

9. РЕКОМЕНДОВАНА ЛІТЕРАТУРА

Основна

1. Аналіз державної політики та нормативно-правових актів на відповідність принципу рівних прав та можливостей жінок і чоловіків / Авторка Сулова О.І., [ФОП Москаленко О. М.], Київ, 2017. 90 с.

2. Браун П. Посібник з аналізу державної політики / Пер. з англ. К.: Основи, 2000. 243 с.

3. Вайнінг Е., Веймер Д. Аналіз політики: Концепції і практика / Пер. з англ. Іван Дзюба, Анатолій Олійник; Наук. ред. О. Кілієвич. К.: Видавництво Соломії Павличко «Основи», 2000. 654 с.

4. Герберт А. Саймон. Адміністративна поведінка: дослідження процесів прийняття рішень в організаціях, що виконують адміністративні

функції / Пер. з англ.; Вид. переробл. і допов. числен. заув. авт. К.: АртЕк, 2001. 392 с.

5. Дай Т. Основи державної політики: Пер. з англ. Г.Є. Краснокутського; наук. ред. З.В. Балабаєва. Одеса: АО Бахва, 2005. 468с.

6. Кньопфель П., Ларю К., Варон Ф., Малишева Н. Аналіз і пілотаж публічної політики. (Переклад з французької). К.: Алерта, 2010. 424 с.

7. Міненко М.А. Публічне управління: теорія та методологія: монографія /М.А.Мінеко.-Київ: Київ. нац. торгівельно-екон. університет, 2014. 404 с.

8. Організація роботи регіональних ресурсних центрів з розвитку місцевої демократії. Посібник для небайдужих / Методичні рекомендації / А.С. Крупник. Одеса: ВГО «Асоціація сприяння самоорганізації населення», 2016. 212 с.

9. Оцінювання публічних політик в Україні. Практичний путівник / за ред. Й. Конєчної-Саламатін; пер. Ю. Таран. К., 2016. 232 с.

10. Парсонс В. Публічна політика: Вступ до теорії і практики аналізу політики / Переклад з англійської О. Дем'янчука. К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська Академія», 2006. 549 с.

11. Пал Л.А. Аналіз державної політики / Пер. з англ. І.Дзюби. К.: Основи, 1999. 422 с.

12. Чальцева, О. М. Публічна політика: теоретичний вимір і сучасна практика: монографія / О. М. Чальцева. Вінниця : ФОП Барановська Т. П., 2017. 336 с.

Підручники і посібники

1. Аналітичний документ як інструмент підготовки управлінських рішень: навч.-метод. матеріали / І.В. Рейтерович, С.В. Ситник; уклад. В.М. Гаврилюк. К.: НАДУ, 2013. 56 с.

2. Бакуменко В.Д., Бондар І.С., Горник В.Г., Шпачук В.В. Особливості публічного управління та адміністрування: навч. посіб. Київ: Видавництво Ліра-К, 2017. 256 с.

3. Новакова О.В., Пашина Н.П. Аналіз державної політики: навчальний посібник. Вид. 2-е, переробл. і доп. Маріуполь: Вид-во Маріупольського державного університету, 2017. 304 с.

4. Політика в публічному управлінні: навчальний посібник / Бондар І.С., Горник В.Г., Кравченко С.О., Кравченко В.В. Київ: Видавництво Ліра-К, 2016 .200 с.

5. Розроблення публічної політики. Практичний посібник/Уклад. А.О. Чемерис. К. : ТОВ «Софія». 2011. 128 с.

6. Тертичка В.В. Стратегічне управління: підручник / Валерій Тертичка Київ: «К.І.С.», 2017. 932 с.

7. Янг Е. Як написати дієвий аналітичний документ у галузі державної політики: практичний посібник для радників з державної політики у Центральній і Східній Європі / Е. Янг, Л. Куїнн ; пер. з англ. С. Соколик ; наук. ред. пер. О. Кілієвич. К.: К.І.С., 2003. 130 с.

Інтернет- ресурси

1. <http://www.zakon.rada.gov.ua> – База «Загальне законодавство» Верховної Ради України.
2. <http://www.kmu.gov.ua> – Офіційний сайт Кабінету Міністрів України.
3. <http://www.nads.gov.ua> – Офіційний сайт Національного агентства з питань державної служби
4. <http://www.ukrstat.gov.ua> – Офіційний сайт Державного комітету статистики України.
5. <http://hdr.undp.org/en/> – «Доповідь про людський розвиток» – основне джерело інформації для аналітичного дослідження.
6. <http://www.oecd-ilibrary.org/statistics> – Різноманітні статистичні дані для країн-членів ОЕСР (Організація економічного співробітництва та розвитку).
7. <http://www.imf.org/external/ns/cs.aspx?id=28> – Статистика по більшості країн світу в базах даних Міжнародного валютного фонду.
8. <http://www.weforum.org/reports> – Всесвітній економічний форум, Звіт з глобальної конкурентоспроможності (Global Competitiveness Report).